

Pinnenburg.

Jou
Con
de
Wet
Gen
Nie
N^e

Al is het Huis Pijnenburg, met zijne omgering, on-
der de Gemeente Baarn, (Duursche), gelegen, dat wat
het eigenlijk tot een Landgoed maakt, de boerderijen,
met bouw- en weilanden, met lanen en boschen,
ligt onder Soest, (Hees), en dat deel is het grootste
en was tot 1060 nog grooter dan thans. Daardoor
moet Pijnenburg ook bij Soest besproken worden.

Op eene gekleurde landkaart, boven aan den titel
dragende: „Dominii Ultrajectini Tabula Auctore
„Frederico de Wit Amsterodami;“ en onderaan getee-
kend: „tot Amsterdamm by Frederick de Wit in de
„Calverstraet by den Dam in de Witte Passtraat“,
wordt Pijnenburg reeds met name genoemd. Deze
kaart is zonder jaartal, doch daar de rechte weg,
die van Amersfoort, over den Berg, naar de Bilt
loopt, er niet op voorkomt, blijkt het dat ze gemaakt
is vóór 1647 tot 1652, tusschen welke jaren die weg
werd aangelegd; en hieruit volgt dat Pijnenburg
reeds vóór die jaren als Landgoed bestond.

Journal van Dit wordt berestigd door de mededeeling, dat, op
Const. Huygens, 25 October van het jaar 1602, Constantin Huygens,
den Loon; inde de Loon, „naer de middag met Sjaremoeden voyen
Werken v. d. Hist. „te peerd, (gereden is), om een huys genaemt Pijnen-
Genootsch. te Wt. „burg te sien, dat geseght werd te koop te zijn.“ Hij
Nieuwe Serie, was Secretaris van Prins Willem III, en in die be-
Nº 46, in dato. trekking met Zijne Hoogheid op Soestdijk. Of Pijnen-
burg zich toen ook al, zoals in latere dagen, over
Soest, (Hees), uitstreckte, is mij niet bekend, alhoewel
ik het voor zeer waarschijnlijk houd.

Evenzoo weet ik niets van de geschiedenis van dat
Landgoed in de 10de eeuw; eerst in de 19de eeuw
komt er eenig licht, al is het dan ook aanvankelijk
nog niet veel.

Op 1 Mei 1000 was Pijnenburg het eigendom van
Jonkheer N H Strick van Linschoten.

Op 17 Juni 1020 was het eene bezitting van Jacob
Marcus Rozenik. Deze behoorde, zegt men, tot eene
familie paardenkopers, die rijk geworden waren door
de levering van paarden, en fourage, aan het leger van

Napoleon. Hij woonde vroeger in Wageningen. Een mijner leermeesters, aan het Gymnasium te Utrecht, verhaalde ons eens, dat, toen in den Franschen tijd de zoo genaamde Burgerlijke stand hier te lande werd ingevoerd, en ieder zich onder eenen bepaalden geslachtsnaam moest laten inschrijven, er een Jood geweest was die zulk eenen naam niet bezat, en verklaarde er ook geen te kunnen bedenken, doch ten slotte zeide: „schrijf dan maar op „ „ Roos, / de naam van „ zijner vrouw, en ik, „ „ en dat alzo de familienaam Rosenik, of Rozenik, is ontstaan.

Reeds voor 1847, heeft de Heer Andries de Wilde dit Landgoed van hem gekocht. Deze nieuwe eigenaar was in Nederl. Oost-Indië geweest, en had daar een groot fortuin verworven. Men heeft mij, in het midden der vorige eeuw, te Soest vele eens het volgende verhaald. De Heer A. de Wilde was, als aankomend jongeling, chirurgijns-leerling, en deed in den Franschen tijd, te gelijk met eenen vriend van hem, eveneens als Officier van Gezondheid, of Scheepsdokter, en ging in zulk een betrekking, met diens vriend, schip naar Oost-Indië. In het Kanaal werd hun schip door de Engelschen genomen, en naar Engeland opgebracht. Toen zij later losgelaten werden, keerde de vriend naar het vaderland terug, en vestigde zich als Plattelands-heelmeester te Soest. Daar heeft „Meester“ Theunis de Kruyff vele jaren, en in zeer bescheiden omstandigheden, tot aan zijnen dood, geleefd en gewerkt. De ander bleef bij zijn roeping voornemen, ging naar Indië, en keerde later van daar terug met een vermogen, dat hem in staat stelde het Landgoed Pijnenburg te koop, en daarnaar zooveel te verbeteren en te verfraaien, dat het een van de schoonste bezittingen in de Provincie Utrecht is geworden.

Deze eigenaar van Pijnenburg, bracht, op 15 Juni 1860, het geheele Landgoed, groot 521 B. 69 R. 35 E., in openbare veiling, ten overstaan van de Notarissen Joen Albert van Steyn, van Soest, en Harmanus Pen, van Baarn; deze veiling had plaats in het logement van

St. Ubbink, te Soestdijk. Nagenoeg alles werd opge-
houden, alleen eenige kleinere perceeltjes, los van
het Landgoed, werden verkocht, aan W. P. Dijkman,
en anderen. En dan ook nog De Paltz, een terrein,
door eiken walleu omgeven, boven op den Soesterberg
gelegen, en ver van Dijnenburg verwijderd. Dat perceel,
groot 66 B. 05 R. 20 E., bracht op f 0200.-, en kwam in
handen van Jonkheer J. Ph. A. L. Ram.

Op 12 October 1065 kwam het zuidelijke gedeelte
van Dijnenburg, dus alléén het gedeelte dat onder
Soest gelegen was, op nieuw in reiling. Deze verko-
ping geschiedde ten verzoeken van de erfgenamen van
den Heer A. de Wilde, en ter overstaan van de Nota-
ris W. Collard, te Soest, en J. A. van Schermbeek,
te Utrecht. Het gedeelte dat in reiling kwam was
groot 299 B. 09 R. 03 E., on daarran kocht de Heer H.
A. Insinger, te Amsterdam, de 24 eerste perceelen,
of 200 B. 73 R. 13 E., voor f 106,010.- De perceelen 25-
36 kwamen in verschillende handen, en brachten op
f 2193.- Alles samen dus f 107,003.-

Wat ten noorden van den straatweg van Soestdijk
naar De Bilt gelegen is, dat de eigenlijke Plaats, met
tuinmans - woning, stal en koetshuis, broeikasten en
broeibakken, moestuin, boomgaard, sterrebosch, vrede-
en bouwlanden, is niet lang daarna ook door den
Heer H. A. Insinger aangekocht. Of dat in openba-
ren verkoop, of uit de hand geschied is, kan ik
mij niet meer herinneren. Dit echter weet ik wel,
dat van dien tijd af over Dijnenburg een rolslagers
stilstand is gekomen. De Heer de Wilde was winter
en zomer buiten, liet voortdurend eene gansche schare
van arbeiders werken, en werden vretelingen en slooten
gegraven, roeste gaarden gezonken, lanen en bosphen
geplant, boerderijen gebouwd of verbouwd; en daar-
enboven hielp hij zijne arbeiders aan grootere of
kleinere rooschotten, tot het aankopen van vee,
het bouwen of verbouwen van woningen; kortom
tot alles wat hun financieelen toestand kon ver-
beteren, en getroostte zich, in hun belang, eene om-
slachtige en langdurige administratie. De Heer

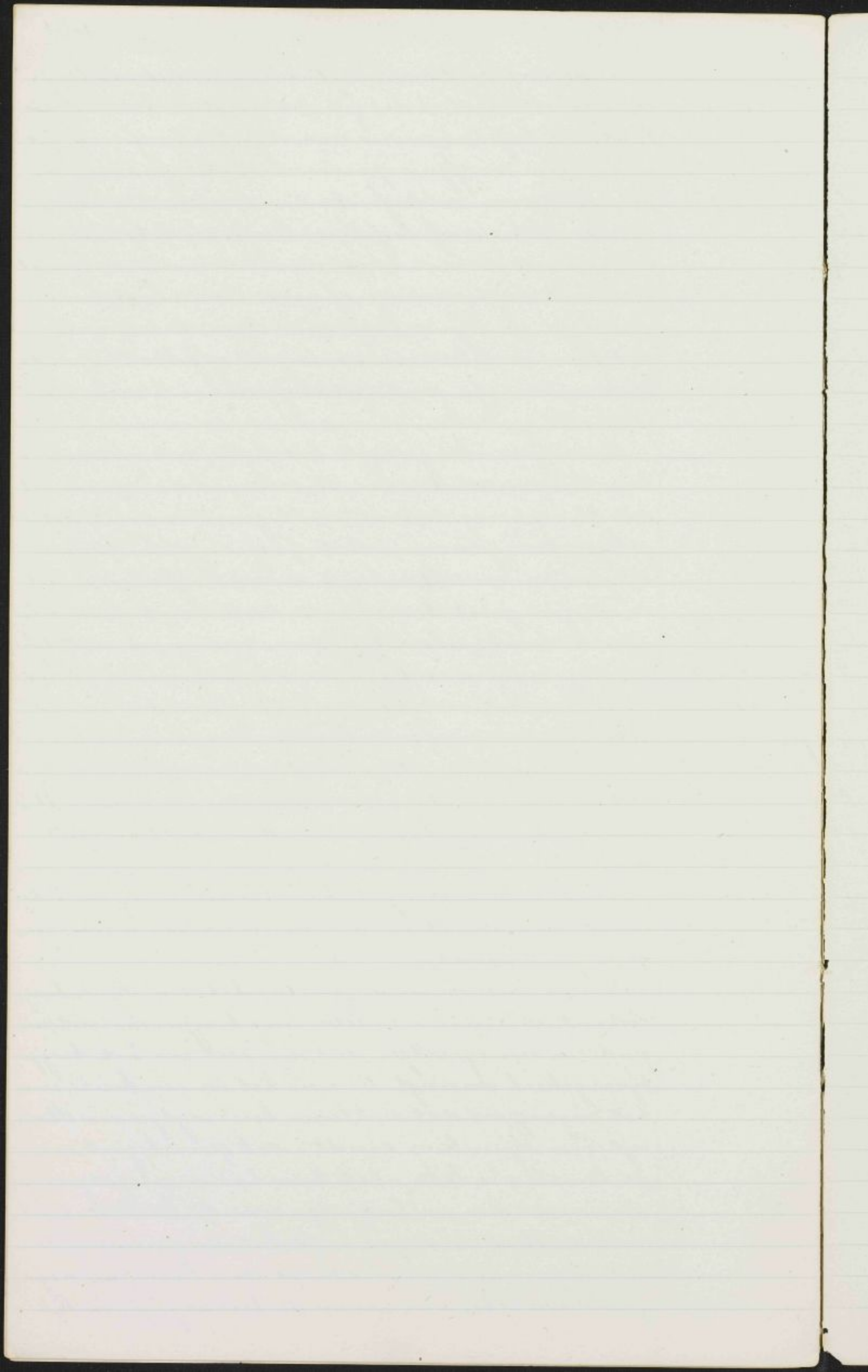
r. L.
whn.
foor

Insinger doet niets van dat alles; is des winters in Amsterdam, en des zomers meestal buitenslands; laat wel boschen rooien voor mijnhout, of verkoopt de takken van fijne sparren voor groenmakerij in de dagen van volksfeesten, maar plant geene nieuwe lanen of boschen; heeft slechts een zeer klein aantal menschen aan het werk, en bemoeit zich met dezen weinig of niet. In de laatste ho jaren zijn op Dijnenburg, onder Stees, wel twintig grootere en kleinere woningen afgebroken, ende omwonenden zijn genoodzaakt gevonden hun brood elders te zoeken.

Van Dijnenburg is ook het huis, dat op sommige kaarten voorkomt als „Het hooge huis“, zooals het ook thans nog door het volk genoemd wordt. Het is gelegen ter zijde van „Het Gasjes-veld“, tusschen de gronden van Staalwijk en van Ewijkshoere. Het is een zeer groot boerenhuis, doch wordt sedert vele jaren slechts als daggelders-woning gebruikt. Of v. Bommel, *Deer eenig verband is tusschen dit huis en het „Huis van den Stad Amersfoort“, ten Daalen, eertijds eene herberg aan den vanden voort, bl. 35.* Utrechtseken weg, in de laagte, tusschen Den Berg en de duinen van Stees, en drukke verkeersweg, voor dat de weg van Amersfoort, over den Berg naar U., trecht was aangelegd, (1647-1652), durf ik niet beslissen.

Twee plaatsen op Dijnenburg verdienen afzonderlijke vermelding, omdat zij nog sporen vertoonen van vroegeren park-aanleg.

De eene, meer naar de zijde van het Huis Dijnenburg, bestaat in een 2 à 3 Meter hoog bergje, voor uit springende in een rijvertje, dat den voet van het bergje bijna geheel omringt. Ik rond het in een bosch, over het wagenspoor dat de kleine boerderijtjes van Staalwijk van Dijnenburg scheidt. Dat spoor begint aan de Cornelia's laan; het heeft had en vroeger gemeenschap mede door een bruggetje over de Triksloot, hetwelk de Heer Insinger heeft laten wegnemen. Van dat rijspoor af loopt loodrecht eene laan, van nog al zware beukeboomen, naar de boerderij, gewoonlijk

„De Kooi” genaamd; langs de rechterzijde van die laan strekt dat bosch, dat eens door aarden-wal-
letjes van de overige gronden schijnt afgezonderd te
zijn, en waarin meer verscheidenheid van hout, en
dan ook zwaarder, gevonden wordt, dan men gewoon-
lijk in de bosschen van Pijnenburg aantreft. Nog al
in het begin van dat bosch, vindt men dat bergje.
Naar de plaats waar, op sommige kaarten, de naam
„Beks” gelezen wordt, acht ik het niet onmogelijk
dat daarmede dit heukje van Hees bedoeld wordt.

De andere plaats is dicht bij de heide, op een stuk
grond dat onmidddelijk aan Eriksheer, (Leyst), grunde
geheel achter Staalwijk om. Men vindt daar
een slingerend berceau, van eiken hakhout, en an-
dere paarsjes om akkertjes, eindigende in eene laan,
die voert naar een dorp daar voorbijgaand rijspoor,
dat een deel is van den weg van Koudehoorn naar
Den Dolder, waar de wegen samen komen van De Bilt,
Maartensdijk, en Soestdijk.

Zouden deze beide punten overblijfselen zijn van
vroegeres plaatsen, in het groote Pijnenburg opgelost?

